

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND

KIRKKOHALLITUS
KYRKOSTYRELSEN

Helsinki 4.10.2007
Asianro 2007-00614
Viite Opetusministeriön lausuntopyyntö Dnro 66/040/2007
Asia Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmaksi.

Opetusministeriölle

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus esittää lausuntonaan luonnoksesta valtioneuvoston lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmaksi seuraavaa.

Yleistä

Luonnos on hyvin laaja-alainen ja asiantuntevasti laadittu. Asioiden ja ilmiöiden taustoitukset sekä ympäristöanalyysi vaikuttavat monelta osin kattavilta ja perusteellisilta sekä antavat kohtalaisen hyvän kokonaiskuvan lasten ja nuorten tilanteesta. Valmistelussa on kuultu ja otettu huomioon eri toimijatahoja. Uuden nuorisolain edellyttämällä kehittämissuunnitelmalla on näin mahdollisuus saada merkittävä rooli eri toimijoiden kannalta ja kannustaa yhteistyöhön. *Kirkkohallitus pitää puutteena, että seurakuntien osuus koko maata kattavana paikallisena toimijana ja siten yhteistyökumppanina jää pääosin mainitsematta.* Olemmassa tärkeää lasten ja nuorten kannalta on olemassa olevien yhteistyöverkostojen ja paikallisesti hyvin toimivien käytäntöjen hyödyntäminen ja se on myös merkittävää resurssien yhdistämistä.

Asiakirja on paikoitellen vaikealukuinen ja kielellisesti epätasainen. Kirjallinen ilmaisu on muutettava yhtenäiseksi ottaen huomioon sen koko lukijakunta. Vaikka asiakirja on ensisijaisesti tarkoitettu valtion hallinnon päätöksenteon pohjaksi, niin se sisältää laajuudessaan paljon sellaista tietoa, jota eri toimijat voivat käyttää hyödykseen. Siksi huomiota tulee kiinnittää myös luettavuuteen.

Lasten, nuorten ja perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia käsitellään monessa kohdassa. Kuitenkaan asiakirjassa ei avata, mitä kokonaisvaltaisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan ja siksi se ei anna riittävää pohjaa päätöksenteolle. Jotta hyvinvointia voidaan lisätä, on käsite avattava ja käsiteltävä hyvinvoinnin eri alueita ja niiden kehittämistä. Samoin kasvu- ja elinolojen käsitteet tulisi selkeyden vuoksi avata. Laajaan asiakirjaan liittyvissä toimenpide-esityksissä on syytä tehdä enemmän priorisointeja kuin mitä nyt on.

Kansainvälisyydestä ja monikulttuurisuudesta puhuttaessa on otettava huomioon erikseen omana kappaleena uskontojen kohtaaminen. Monikulttuurisuudessa uskontodialogilla on keskeinen asema. Hyvä vuorovaikutus eri kulttuureista tulevien lasten ja nuorten kanssa edellyttää oman kulttuurin ja uskonnon tuntemista.

Yhteisöllisyys on otettu huomioon hyvin. Yhtenä yhteisöllisyyden mahdollistajana paikallistasolla on seurakunta. Voimakkaassa rakennemuutoksessa kirkko on edelleen keskellä kylää ja seurakunta toimii ihmisten keskellä. Lasten ja nuorten kulttuuri- ja taidekasvatuksesta puhuttaessa on tärkeää tunnistaa kirkon merkitys jo osana kulttuurista maisemaa ja seurakuntien laaja toiminta taiteen ja kulttuurin alueella sekä toimintamahdollisuuksien tarjoajana eri ikäisille. Tällä on merkitystä myös luotaessa koulun kehittämisessä toimivia oppimisympäristöjä paikkakunnalla.

Samanaikaisesti lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman kanssa opetusministeriössä valmistellaan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaa. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma ei riittävästi ole yhteydessä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisohjelman näkökulmiin. Kirkkohallitus katsoo, että koulutuksella on merkittäviä kulttuurisia, sosiaalisia sekä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin liittyviä kytkentöjä. Nämä nousisivat paremmin esiin, jos lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma nivottaisiin tiiviimmin yhteen.

Useissa kohdissa lasten, nuorten ja heidän perheidensä parissa toimijat ovat samoja. Olisikin kiinnitettävä laajasti huomiota siihen, että toimijoiden välistä yhteistyötä tehostetaan, jolloin mahdollisuudet kasvuoloihin vaikuttamiseen paranevat ja avun saanti ongelmatilanteissa helpottuu.

Yksityiskohtainen tarkastelu

2.1 Lapsuus ja nuoruus elämänvaiheena

Kehittämisohjelmassa painotetaan lapsuuden ja nuoruuden lähtökohtia ja merkityksellisyttä tärkeänä elämänvaiheena ja analysoidaan vanhemmuuden ja perheen merkitystä. Varhaisen kiintymyssuhteen merkitystä voisi korostaa vieläkin enemmän, samoin kuin vanhemman sitoutumista lapseen ja vanhemmuuteen. Arvokasvatuksen merkitys tulee nostaa selkeästi esille. Lapsen ja nuoren tulee saada toteuttaa oikeuksiaan ja samalla kasvaa vastaamaan velvollisuuksistaan.

Luvussa tulee nykyistä laajemmin analysoida sitä kulttuurista toimintaympäristöä, jossa lapset ja nuoret nyt ja tulevaisuudessa kasvavat. Laajempaan analyysiin voisi liittää mm. ympäristökysymykset, kansainvälistymisen, globaalin eriarvoistumisen, mediataitojen tarpeellisuuden sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen merkityksen. Nykyisellä tavalla esitettyinä lähtökohdat jäävät liian kapea-alaisiksi ja irrallisiksi aihealueiksi.

Voimakkaan muuttoliikkeen vaikutukset varsinkin nuorten aikuisten elämään ja heidän tarvitsemiinsa palveluihin tulisi kirjata.

2.3.2 Hallituksen linja – lapsi- ja nuorisoystävällinen Suomi

Kirkkohallitus painottaa lapsen oikeutta saada olla oman ikäisensä lapsi ja sen tulee merkitä lapsuuden suojelemista.

”Koko kylä kasvattaa” -ajattelu tulee saada konkreettiseksi kaikilla kasvatuksen osa-alueilla. Esimerkkeinä tästä ovat myös seksuaaliterveyden ja vastuullisuuden edistäminen ja päihitteettömyys. Malleja yhteistoiminnasta on jo olemassa ja niitä tulisi aiempaa

enemmän etsiä ja tukea. Ympäristökasvatus tulisi saada vahvemmin mukaan kasvatuksen alan yhteistyöhön ja oppisisältöihin.

Yhtenä tavoitteena todetaan, että mahdollisimman moni nuori eläisi ilman päihteitä ja päihteitä käytettäessä käyttö aloitetaan vasta täysi ikäisenä. Kirkkohallituksen mukaan käyttöä ei tarvitse aloittaa myöskään täysi-ikäisenä. Siitäkin syystä, että päihteisiin luetaan myös huumeet, on lauseen sisältöä selvennettävä. Tavoitteet ja niiden toteuttaminen tulisi tällä alueella konkretisoida.

3. Luovuuden ja yhteisöllisyyden Suomi

Yleistä-kohtaan tulisi lisätä näkökulma, että yksi kulttuurisen ympäristön elementti kunnassa on kirkkoympäristö osana monien sukupolvien mittaista rakennettua kulttuurimaisemaa. Sen avulla voi sekä kuvata lapsille ja nuorille kulttuurin ja taiteen merkitystä yhteisölliselle elämälle, että ohjata näkemään taiteen ja kulttuurin seurauksia elinympäristössä myös historian näkökulmasta. Kirkko tarjoaa toimintaympäristöissään mahdollisuuksia viettää aikaa, harrastaa kulttuuria, liikkua, hiljentyä. Kysymys on sekä kirkoista, että seurakuntatiloista, ympäristöistä, arkkitehtuurisesta maisemasta, hautausmaista.

Seurakuntien toiminta tulee tunnistaa myös esittävän taiteen paikkana, joka antaa laajasti mahdollisuuksia kasvulle ja omien lahjojen toteuttamiselle. Esimerkiksi kanttorit, lapsi- ja nuorisotyöntekijät ja papit pitävät yllä monipuolista toimintaa, luovat jatkuvasti yhteyksiä oman alueen esittävän taiteen tahoihin ja tarjoavat mahdollisuuksia kehittää ilmaisutaitoja. Tätä aluetta pyritään kirkossa edelleen kehittämään erityisesti lasten ja nuorten parissa tehtävässä työssä.

Kun puhutaan oppimisesta muista kulttuureista, tulee mainita myös oman uskonnon ja muiden *uskontojen* tuntemus.

3.2 Luovuuden, ajattelukyvyn ja lahjakkuuden kehittäminen

Ensimmäisen kappaleen loppuun on syytä tehdä lisäys: Tieteen, taiteen ja *uskonnollisen tiedon* ajattelu- ja toimintatapojen erilaisuuden jonkinasteisen tuntemisen tulee kuulua yleissivistykseen.

Kasvattajien valmiuksia sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen on vahvistettava.

3.5 Kansainvälisyyskasvatus

Lapset ja nuoret tulee kasvattaa ymmärtämään, että he ovat yhtäläisesti sekä Suomen että maailman kansalaisia. Siinä yhdistyvät niin vastuu ja riippuvuus luonnosta kuin vastuu ja riippuvuus kaukaisista lähimmäisistä, joihin arkiset valintamme vaikuttavat. Monimuotoiseen kokonaisuuteen kuuluu vielä oikeudenmukaisuuskysymykset. Toimenpiteissä tulisi näkyä myös kansainvälisen vastuun käsite. Järjestöjen ja kirkon asiantuntijuutta on hyvä ottaa huomioon tässä kohden.

3.6 Ympäristökasvatus

Kuvauksessa ja tavoitteessa ympäristökasvatusta voi avata laajemmin ja liittää mukaan termi ”ympäristön arvostaminen”. Tavoitteena tulisi olla ympäristökasvatuksen sisällyttäminen nykyistä vahvemmin osaksi kasvatuksen alojen ammatillista koulutusta.

Yhteistyössä on hyvä käyttää järjestöjen ja kirkon piiristä nousevia toimintamalleja. On tärkeä tiedostaa nuorten yhä aktiivisempi halu kiinnittyä kansainvälistä vastuuta kantaviin toimintoihin (Yhteisvastuu, Nälköpäivä, Kummilapsitoiminta, Changemakers).

4. Monikulttuurisuus

Monikulttuurisuus on yksi tärkeistä kysymyksistä. Kulttuurien kohtaaminen on pitkälti myös uskontojen kohtaamista. Uskonto on aina keskeinen osa kulttuurista identiteettiä ja monikulttuurisia kohtaamisia. Oman uskonnon tunteminen ja muista uskonnoista tietäminen ovat keskeinen edellytys kulttuuriselle kohtaamiselle ja keskinäiselle kunnioitukselle. Asianmukainen tieto auttaa kunnioittamaan ja ymmärtämään toisin ajattelevaa. Asiakirjassa tulisi painottaa näkökulmaa, jossa uskonto nähdään voimavarana, jonka avulla tulevia sukupolvia voidaan valmistaa vuoropuheluun ja rauhanomaiseen rinnakkaiseloon. Globalisoituvassa ja kansainvälistyvässä Suomessa nämä ovat keskeisiä perustaitoja kielitaidon ja mediataitojen ohella.

Kirkkohallitus esittää, että asiakirjan monikulttuurisuuteen liittyvään lukuun 4 liitetään alaluku, jossa käsitellään uskonnollisen yleissivistyksen merkitystä, oman uskonnon tuntemista niin maahanmuuttajien kuin valtaväestönkin oikeutena ja uskontodialogiin ja rauhanomaiseen rinnakkaineloon liittyvien taitojen ja menetelmien kehittämistä. Oikeus harjoittaa omaa uskontoa tulee esiin myös YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa.

Monikulttuurisuus-luvun alakohdissa tulisi korostaa järjestöjen ja kirkon roolia kentän toimijoina.

5.5 Verkkopohjainen nuorisotyö

Verkkopohjaista nuorisotyötä tehdään jo monin paikoin projektirahoituksen turvin tai osana paikallista nuorisotyötä. Nuorisotyöntekijät ovat jo mukana monissa nuorten verkko-yhteisöissä. Kokemukset näistä tulisi kerätä suunniteltaessa verkkopohjaista nuorisotiloa. Useilla toimijoilla on meneillään vastaavanlaisia hankkeita. Ev.-lut. kirkko kehittää tällä hetkellä valtakunnallista verkkokirkkoa yhdessä paikallisseurakuntien kanssa.

Valtakunnallista mallia kehittäessä on otettava huomioon, että yhteisöllisyys nojaa paikallisuuteen. Nuorisotyö on nuoren kokonaisvaltaista kohtaamista. Valtakunnallisessa mallissa ongelmaksi muodostuu nuoren ohjaaminen paikallisten palvelujen piiriin.

6. Laajaan osallistumiseen

Asiakirjassa tulisi nykyistä laajemmin käsitellä lapsen oikeuksien toteutumista. Mainitut kehittämiskohdat 6.2-6.8 painottuvat iällisesti kouluikäisiin. Kouluikäisten lisäksi on keskeistä käsitellä aihealuetta alle kouluikäisten näkökulmasta ja ottaa huomioon heidän erilaiset lähtökohtansa aktiiviseen osallistumiseen. Kehittämiskohtana alle kouluikäisten näkökulmasta voisi olla lapsilähtöisten kuulemis- ja vaikuttamistapojen kehittäminen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaaminen. Lapsivaikutusarviointi olisi saatava mukaan kaikkien yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

6.3 Verkkodemokratia

Verkkodemokratian toimenpiteisiin tulisi liittää mukaan myös kolmannen sektorin ja kirkon lapsi- ja nuorisotyön toimijat.

6.6 Yhteisöllinen kansalaisuus

Yhteisöön kuuluminen on ihmisen perustarve. Perhe on lapsen ensimmäinen yhteisö, jonka tehtävänä on kasvattaa lasta yhteiskunnassa pärjäämistä varten. Jos lapsi ei saa varhaislapsuudessaan omasta perheestään riittävän positiivista yhteisöllistä kokemusta, hän etsiytyy helposti aikuisenakin yhteisöön, jossa opitut negatiiviset toimintamallit toistuvat.

Yhteisöllisyys on voimavara, jos yhteisö on lasta ja nuorta kannustava ja tukeva. Hyvä yhteisö tukee lapsen ja nuoren kehitysmahdollisuuksia, rohkaisee luovuuteen ja oman persoonallisuuden kehittymiseen. Mikäli lapsella tai nuorella ei ole tällaista lähiyhteisöä, olisi tärkeää ohjata lasta yhteiskunnan ja järjestöjen tarjoamiin yhteisöllisiin koontumisiin (kerhot, nuorten toiminta yms.), joissa hänelle on läsnä myös aikuisia.

Ajankuvan muuttuminen, muuttoliike ja ihmisten erilaistuva arvomaailma ovat aiheuttaneet sukupolvien välisen kuilun. Sukupolvipolitiikka pyrkii tämän kuilun kaventamiseen ja poistamaan esteitä eri-ikäisten ihmisten keskinäiseltä kanssakäymiseltä. Toisaalta nuoruuden ihannointi ja vanhempien avuttomuus kasvatustehtävässään on kadottanut tarpeellisen sukupolvien välisen eron ja roolit. Niiden tärkeyden esilletuominen ja palauttaminen on haasteena sukupolvipolitiikalle.

Yhteisöllisen kansalaisuuden rinnalla on pidettävä esillä maailmankansalaisuutta. Monien nuorten aktiivisuus vapaaehtoistoiminnassa liittyy kansainvälisen, diakonisen ja globaalin vastuun kantamiseen kaukana olevista lähimmäisistämme.

7. Perheiden tukeminen

Luvussa tulisi näkyä nykyistä enemmän kannustaminen moniammatilliseen yhteistyöhön ja verkostoitumiseen perheiden tukemisessa. Yhteiskunnan toimijoiden rinnalla seurakunnat ja järjestöt ovat merkityksellinen lasten, nuorten ja perheiden kohtaaaja arjessa. Ennaltaehkäisy, rinnalla kulkeminen, ongelmiin puuttuminen ja jälkiseuranta ovat tärkeitä eri toimijoiden yhteisiä tehtäviä, johon on annettava resursseja ja malleja.

Päivähoitolakia uudistettaessa on tärkeää nähdä, että uskontokasvatuksen rooli on entistä tärkeämpi monikulttuuristuvassa Suomessa.

7.3 Vanhemmuuden vahvistaminen

Neuvolatoiminnan kehittämisessä on tulevaisuudessa kiinnitettävä aiempaa vahvemmin huomiota perheen jatkuvaan tuentarpeeseen, kun lapsi kasvaa. Esimerkiksi silloin, kun lapset ovat murrosiässä, on monilla perheillä tarve yhteiseen jakamiseen tai tiedon/neuvojen saamiseen. Neuvolatoiminnan kehittämisessä tulee ottaa huomioon sekä terveyteen että henkiseen tukeen liittyvät tarpeet. Isien ja isyyden tukeminen olisi saatava juurrutettua rakenteisiin.

Seurakunnilla on mittava osuus lasten, nuorten ja heidän perheidensä parissa tehtävässä työssä. Seurakunnat myös vahvasti mukana perhekeskustoiminnassa. Tämä kokemus tuo verkostomaiseen työskentelyyn laajaa osaamista.

Sosiaalitoimen lastensuojelutyön piirissä tulisi lisätä ja vahvistaa kentällä työskentelevien lastensuojelutyöntekijöitä, jotka kohtaavat virastoajasta poikkeavina ajankohtina haavoittuvissa elämäolosuhteissa eläviä lapsia. Seurakunnissa on tehty erityisnuorisotyötä jo yli 40 vuoden ajan. Erityisnuorisotyönohjaajat kohtaavat, tukevat ja auttavat erityistä tukea tarvitsevia lapsia, nuoria ja heidän perheitään jokapäiväisessä arjessa. Heillä on toiminnassaan mukana suuri joukko koulutettuja, aikuisia vapaaehtoisia, jotka toimivat Saapaspäivystyksissä ja operaatioissa viikonloppuiltaisina ja öisin, nuorten suosimina juhlimispäivinä sekä erilaisissa nuorten suurkokoontumisissa. Seurakuntien erityisnuorisotyön lähtökohtana on aina avoin ja luotettava yhteistyö opettajien, sosiaalityöntekijöiden ja poliisin kanssa.

Vanhemmuus ja parisuhdeasiat tulisi saada sisältöinä peruskoulutukseen, jotta nuorilla olisi välineitä käsitellä näitä kysymyksiä myöhemmin elämässään.

7.4.1 Perheen sisäinen adoptio ja tapaamisoikeus

Kirkkohallitus korostaa miehen ja naisen välisen avioliiton perustavaa merkitystä. Sen kautta toteutuu suvun jatkuminen ja sukupolvien välinen yhteys. Lasten asemaa ja oikeuksia pohdittaessa lähtökohtana tulee olla lapsen etu. Kirkko pitää olennaisena kriteerinä lapsen etua määriteltäessä lapsen oikeutta sekä äitiin että isään aina kun se on mahdollista.

7.5. Mielenterveys- ja päihdeongelmien ylisukupolvisen siirtymisen ehkäisy

Palveluverkoston rakennettaessa voitaisiin ottaa huomioon myös seurakuntien erityisnuorisotyön, diakoniatyön sekä perheneuvontatyön monipuolinen osaaminen ja työskentelymahdollisuudet erilaisten syrjäytymisvaarassa elävien lasten, nuorten ja perheiden elämänpiirissä.

8.2.1 Moniammatillinen yhteistyö

Kehittämissuunnitelmassa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten kokoaikaisuus ja vuorovaikutteisuus toteutetaan tärkeässä yhteistyössä toimijoiden kesken.

8.2.2 Päivähoito ja koulu yhteistyössä kodin kanssa

Varhaiskasvatussuunnitelman mukainen kasvatuskumppanuusajattelu on tärkeä kirjata uudistuvaan päivähoitolakiin.

8.2.4 Lapsiin ja nuoriin kohdistuva väkivallan ehkäisy ja vähentäminen

Lapsiuhritutkimus (kysely lapsille ja nuorille heidän kokemastaan väkivallasta) tulisi toteuttaa säännöllisesti, jotta tilannetta voidaan seurata.

8.5 Lasten ja nuorten sosioemotionaalisen kehityksen tukeminen ja häiriöiden ehkäisy

Lastensuojelun mahdollisuutta toimia lasten arjessa tulee vahvistaa sekä lisätä kouluavustajien määrää niin, että monimuotoinen varhainen puuttuminen lasten ongelmiin saataisiin mahdollisimman kattavaksi ja nopeasti reagoivaksi. Näin lasten ongelmat eivät pääsisi liiaksi monimutkaistumaan.

8.6.2 Rikosoikeudellisten reaktioiden kehittäminen

Nuorisorangaistuksen käyttöönotolla olisi suuri kasvatuksellinen merkitys varsinkin ensikertalaisten, nuorten rikoksenteekijöiden osalta. Sen avulla voitaisiin moni nuori saada pysähtymään ja myös heidän vanhempansa näkemään, missä nuoren elämässä mennään. Nuoren rikoksenteekijän osalta sosiaaliselvityksen ja seuraamuselvityksen teko ovat hänen kannaltaan myönteisiä toimenpiteitä, joilla nuoren kehitykseen vaikuttavat negatiiviset sivuvaikutukset voidaan minimoida. Lisäksi nuoren tulevaisuuden kannalta on erittäin tärkeää, että nuorisorangaistukseen sisällytettäisiin aina tarvittaessa mielenterveys- ja päihdehoidon mahdollisuus.

10.4 Lasten ja nuorten mielenterveyden turvaaminen

Lasten kohdalla varhaisen puuttumisen ja hoitoon pääsyn on oltava yhteiskunnan erityisessä suojeluksessa. Mitä pitemmälle ongelma kehittyy, sen vaikeampaa ja myös kallimpaa psykiatrinen hoito tulee olemaan.

10.6 Päihteettömään elämään

On kehitettävä toimenpiteitä, joilla tunnistetaan ja puututaan välittömästi odottavan äidin alkoholin, tupakan tai huumeiden käyttöön.

11.2.1 Lapsiperheiden asuminen

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota asuin ympäristön vaikutuksiin lapsen ja nuoren kehitykseen ja kouluttautumiseen. Maamme kaupungeissa on paineita alueellisten erojen kasvuun. Alueellinen eriytyminen voimistuu mm. tulo- ja varallisuuserojen kasvun, valikoivan muuttoliikkeen ja asuntojen eriytyvän hintakehityksen vuoksi. Voimistuvalla alueellisella eriytymisellä voi olla positiivisia vaikutuksia, mutta se saattaa synnyttää kierteen, jossa lapsi tai nuori ei saavuta sitä elämänlaatua, joka hänellä lähtökohtaisesti olisi olemassa. Aluepoliittisilla päätöksillä on merkitystä lapsen ja nuoren koko elämään.

12.2 Kehittämissuunnitelman seuranta

Kehittämissuunnitelman toteutumisen aktiivinen seuranta ja siinä eri toimijatahojen käyttäminen on tärkeää. Arvioinnin tulosten tulee vaikuttaa seuraavan kehittämissuunnitelman laatimiseen.

Kirkkoneuvos

Matti Halttunen

Kasvatuksen ja nuorisotyön
johtaja

Marja-Leena Toivanen